

SKATTENYTT

OFFICIELLT ORGAN FÖR TAXERINGSNÄMNSORDFÖRANDENAS RIKSFÖRBUND

NR 4 1979

Ändrade regler om folkbokföring och beskattning av personer anställda utomlands i svenska statens tjänst m m

Av kammarrättsfiskalen Curt Rispe

Inledning

I december 1978 antog riksdagen med få ändringar regeringens förslag om ändrade regler om folkbokföring och beskattning av personer som är anställda utomlands i svenska statens tjänst m m. Riksdagen antog också förslag om ändrade regler om beskattningsort m m för den som har vistats tillfälligt i Sverige. Vidare antog riksdagen regeringens förslag att pension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, AFL, som utgår till pensionär som inte är bosatt här i riket, skall undantas från beskattning till den del pensionen inte överstiger 4 500 kr. (prop 1978/79:58, SkU 1978/97:15, rskr 1978/79:84, SFS 1978:924—930).

Ändrade folkbokföringsregler

Inledning

Vid kyrkobokföringen gäller som huvudregel att var och en kyrkobokförs i den församling och på den fastighet där han är bosatt (11 § folkbokföringsförordningen (1967:198), FBF). Innan de nyligen gjorda ändringarna gällde

att den som var anställd på utländsk ort i svenska statens tjänst skulle kyrkobokföras i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm med sin familj och svenska betjäning (30 § FBF). Regeringen kunde dock medge den som ägde eller innehade fast egendom utom Stockholm att med familj och betjäning kyrkobokföras på viss fastighet i den församling där egendomen var belägen.

Reglerna om var en person skall vara kyrkobokförd har betydelse i beskattningshänseende. Inkomst av tjänst m m beskattas i den skattskyldiges hemortskommun om han är skatterättsligt bosatt här i riket (59 § 1 mom kommunalskattelagen (1928:370), KL). Hemortskommun är den kommun där han skall vara mantalsskriven för året näst före taxeringsåret (66 § första stycket KL). Den som var kyrkobokförd och mantalsskriven enligt 20 och 39 §§ FBF i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm skulle således beskattas för inkomst av tjänst i Stockholm. Detta medförde att den skattskyldige endast i vissa fall kunde utnyttja underskott på fastighet kommunalt.

Hade den skattskyldige däremot fått medgivande av regeringen att kyrkobokföras i den församling där fastigheten var belägen kunde han i regel utnyttja detta underskott mot tjänsteinkomsten. För sådant medgivande krävdes att den som ägde eller innehade fastigheten hade statlig anställning utomlands. Var det däremot maken som ägde eller innehade fastigheten kunde medgivande inte ges vilket medförde att den utlandsanställda inte fick kyrkobokföras i den församling där fastigheten var belägen utan i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm. Enligt 20 § FBF skulle i sådant fall båda makarna kyrkobokföras i Storkyrkoförsamlingen och detta oavsett om den make som ägde fastigheten följde med utomlands eller inte.

De nya reglernas innehåll

Enligt 20 § FBF i dess nuvarande lydelse skall den som är utsänd för anställning på utländsk ort i svenska statens tjänst under denna tjänstgöring kyrkobokföras i den församling i vilken han senast var eller hade bort vara kyrkobokförd.

Bestämmelsen omfattar således inte person som är bosatt utomlands och där anställs i svenska statens tjänst för tjänstgöring utomlands eller person som reser från Sverige för att anställas direkt av lönad utlandsmyndighet.

Make och barn under 18 år som följer med den utlandsanställda utomlands skall kyrkobokföras i samma församling som den utsände. Däremot finns inga bestämmelser om att betjäningen skall kyrkobokföras tillsammans med den utlandsanställda.

Den utlandsanställda samt medföljande make och barn under 18 år skall i regel kyrkobokföras på den fastighet där den utsände förut var bokförd. Om ändrade förhållanden inträffar t ex därför att bostaden avyttras eller — i fråga om hyrd bostad — hyresförhållandet upphör, skall de emellertid kyrkobokföras under rubrik på församlingen skrivna.

Den utsände kan tillsammans med medföljande make och barn under 18 år genom beslut av riksskatteverket, RSV, få kyrkobokföras på viss fastighet i församling där han eller maken äger eller innehar fast egendom. Det har således inte längre någon betydelse vem av makarna som äger egendomen.

Vidare har införts ett makebegrepp som överensstämmer med det skatterättsliga. Således jämföras med make den som utan att vara gift med den utsände lever tillsammans med denne om de tidigare har varit gifta med varandra eller gemensamt har eller har haft barn. Även barn under 18 år som inte medföljer den utsände men som för sin skolgång vistas utomlands på annan ort än den där den utsände stationerats skall kyrkobokföras tillsammans med den utsände.

De nya bestämmelserna gäller från den 1 januari 1979. Den som då vistades utom riket under sådana förhållanden som avses i 20 § FBF i sin nya lydelse skall emellertid med verkan från den 1 november 1978 kyrkobokföras i den församling och på den fastighet där han var eller hade bort vara kyrkobokförd vid tiden för utresa i samband med statsanställning utom riket. Kyrkobokföring som har skett enligt beslut av regeringen enligt 20 § FBF i sin dess lydelse skall bestå under utlandsvistelsen såvida inte den anställde på ansökan medges annan kyrkobokföring med tillämpning av de nya reglerna.

Beskattning av personer som tjänstgör utomlands i svenska statens tjänst m m

Inledning

Svensk beskickningspersonal, svensk medborgare som tillhört svensk beskickning hos utländsk makt eller lönat svenskt konsulat eller dess betjäning, som på grund av sin tjänst varit bosatt utomlands beskattades tidigare inte kommunalt för sin lön utan bara statligt (69 § första stycket KL). I skattehänseende ansågs sådan personal som bosatt i Sverige (69 § andra stycket KL och 17 § första stycket lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, SI).

Personalföreningar vid UD hemställde hos regeringen att tjänstemän inom utrikesförvaltningen även skulle vara skattskyldiga kommunalt för sin inkomst av utlandsanställningen. Regeringen föreslog riksdagen bl a att nämnda beskickningspersonal skall vara skattskyldig även kommunalt för denna inkomst och liksom tidigare anses som bosatt här i riket.

De nya reglernas innehåll

Svensk medborgare, som tillhört svensk beskickning hos utländsk makt eller lönat svenskt konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som på grund av sin tjänst varit bosatt utomlands är numera skattskyldig även kommunalt för sin inkomst av utlandsanställningen. Detta skedde ge-

nom att bestämmelsen i 69 § första stycket KL om att denna kategori inte var skattskyldig i Sverige för sin inkomst av denna tjänst togs bort. Däremot skall person som tillhör denna kategori även i fortsättningen anses som bosatt här i riket (69 § KL). Härigenom har de rätt till grundavdrag och allmänna avdrag m m. I paragrafen infördes också en bestämmelse om att svensk medborgare, som har tillhört svensk permanent delegation hos mellanstatlig organisation eller delegationens betjäning och som på grund av sin tjänst varit bosatt utomlands, skall anses som bosatt här i riket. I propositionen uttalades att med sådan delegation avses endast de utlandsmyndigheter som varje år anges i budgetpropositionens tredje huvudtitel, dvs f n representationen hos FN, ombudet hos Europarådet och delegationerna hos OECD, EG och de internationella organisationerna i Genève.

Även make och barn under 18 år till sådan person som avses i 69 § KL skall anses som bosatt här i riket om de har varit svenska medborgare och bott hos den anställde.

Även i SI och lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt har införts bestämmelse om att sådan delegationspersonal samt make och barn under 18 år skall anses som bosatta här i riket. I anledning av att beskickningspersonalen har gjorts skattskyldig kommunalt för sin inkomst av utlandstjänstgöringen har 12 § uppborrlagen (1953:272), UL, om att skatteavdrag bara skall göras för statlig inkomstskatt upphört att gälla vid utgången av år 1978. Vidare har följändringar gjorts i 71 § KL, 4 § och 22 § 1 mom taxeringslagen (1956:623) samt lagen (1972:78) om skatt för gemensamt kommunalt ändamål. Anvisningarna till 69 § KL har upphört att gälla.

De nya bestämmelserna tillämpas första gången vid 1980 års taxering.

Beskattningsort för personer som vistas tillfälligt i Sverige

Inledning

Den som har varit bosatt eller stadigvarande vistats i Sverige beskattas för tjänsteinkomst i hemortskommunen (59 § 1 mom KL) medan den som inte har varit bosatt eller stadigvarande vistats här i riket skall beskattas kommunalt i Stockholm för gemensamt kommunalt ändamål (59 § 3 mom KL). I det senare fallet utgår kommunal inkomstskatt endast med 10 %. Med hemortskommun förstås i princip mantalsskrivningskommunen (66 § första stycket KL). För den som har varit bosatt eller stadigvarande vistats i Sverige utan att mantalsskrivningsskyldighet har förelegat skall som hemortskommun anses den kommun där han först har varit bosatt eller stadigvarande vistats under året (66 § andra stycket KL).

RSV hemställde hos regeringen att reglerna om beskattningsort skulle ändras för den som tillfälligt har vistats i Sverige och som har haft anställning

vid vilken skatteavdrag har kunnat komma i fråga. RSV uttalade att beskattningsort bör vara den kommun, där han först har vistats under året och framhöll bl a att bestämmelserna om beskattningsort för den som har vistats tillfälligt här i riket inte har tillämpats enligt sin lydelse. Regeringen föreslog riksdagen att bestämmelserna skulle ändras i huvudsak enligt RSV:s hemställan.

De nya reglernas innehåll

Den som har vistats tillfälligt här i riket och har haft arbetsanställning, vid vilken skatteavdrag enligt 39 § 1 mom UL har kommit i fråga likställs med här i riket bosatt person (68 § KL och 16 § 1 mom SI). Detta innebär att han skall beskattas för sin inkomst av anställningen i den kommun där han först har vistats under året. Bestämmelse härom har intagits i anvisningarna till 66 § KL.

Genom att beskattningsorten har överförs från Stockholm med kommunal utdebitering med 10 % till annan kommun kommer skatteuttaget att bli högre. Den skattskyldige får emellertid genom att han anses som bosatt här i riket grundavdrag och allmänna avdrag för den tid han har vistats i Sverige.

Bestämmelserna gäller emellertid inte skattskyldig som vid den tillfälliga vistelsen här uppbär lön av anställning hos svenska staten eller svensk kommun om anställningen avses fortsätta utomlands och inte heller vid bedömning av skattskyldighetens omfattning enligt 53 § 1 mom KL och 6 § 1 mom SI (68 § KL och 16 § 1 mom SI).

De nya bestämmelserna tillämpas första gången vid 1980 års taxering.

Beskattning av svenska pensionärer bosatta utomlands

Inledning

Den som är bosatt i Sverige beskattas här för alla inkomster, antingen de har förvärvats inom eller utom landet (53 § 1 mom första stycket a) KL, 6 § 1 mom a) SI). Däremot är den som inte är bosatt i Sverige skattskyldig endast för vissa angivna inkomster. Hit hör bl a pension och annan ersättning enligt AFL samt pensionsförmåner på grund av tidigare anställning hos svenska staten eller svensk kommun. Vidare har bara den som är bosatt i Sverige rätt till allmänna avdrag enligt 46 § 2 och 3 mom KL, grundavdrag och s k extra avdrag för nedsatt skatteförmåga. Den som inte är bosatt i Sverige beskattas för bl a pensioner i Stockholm för gemensamt kommunalt ändamål. Detta innebär, som tidigare nämnts, att kommunalskatt utgår efter en skattesats av endast 10%.

Flera organisationer för utomlands bosatta svenska medborgare har kriti-

serat reglerna för beskattning av pensionärer som är bosatta utomlands. Därvid har bl a framställts önskemål om att dessa pensionärer skall få grundavdrag, vissa allmänna avdrag och sådant extra avdrag som kan medges en i Sverige bosatt pensionär. Regeringen föreslog riksdagen att folkpension liksom annan pension enligt AFL, som utgår till pensionär som inte är bosatt här i riket, skall undantas från beskattning i Sverige till den del pensionen inte överstiger 4 500 kr.

De nya reglernas innehåll

I 53 § 1 mom första stycket a) KL har intagits en begränsning av skattskyldigheten för pension enligt AFL för den som inte är bosatt här i riket. Skattskyldighet föreligger för sådan pension bara till den del den överstiger 4 500 kr. De nya reglerna tillämpas i fråga om utbetalningar fr o m den 1 januari 1979.